

การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต
ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน

อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ๓ ด้าน คือ ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อลดข้อผิดพลาดหรือลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

หน่วยงานตรวจสอบภายใน
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒
การระบุความเสี่ยง	๓
การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๔
เมทริกส์ระดับความเสี่ยง	๕
การประเมินความเสี่ยง	๖-๙

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

๒.วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง มาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

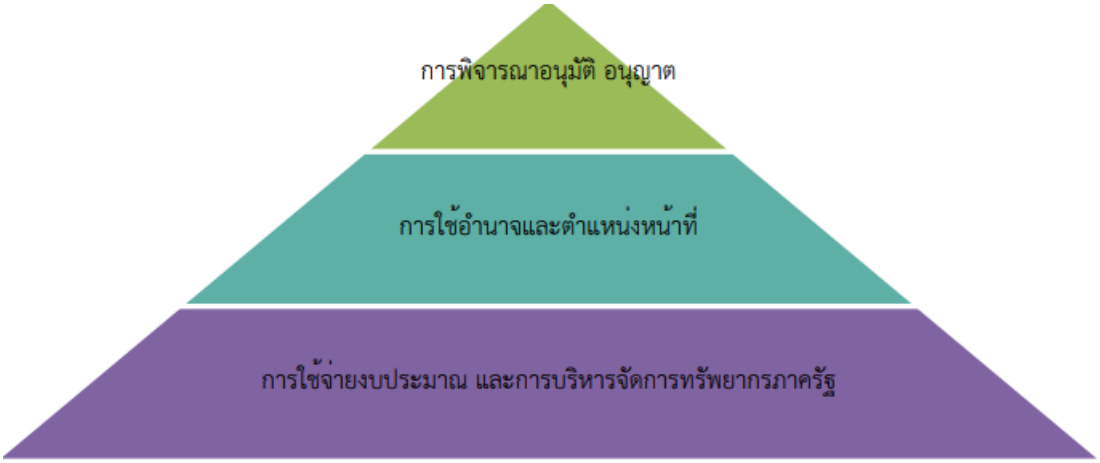
๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

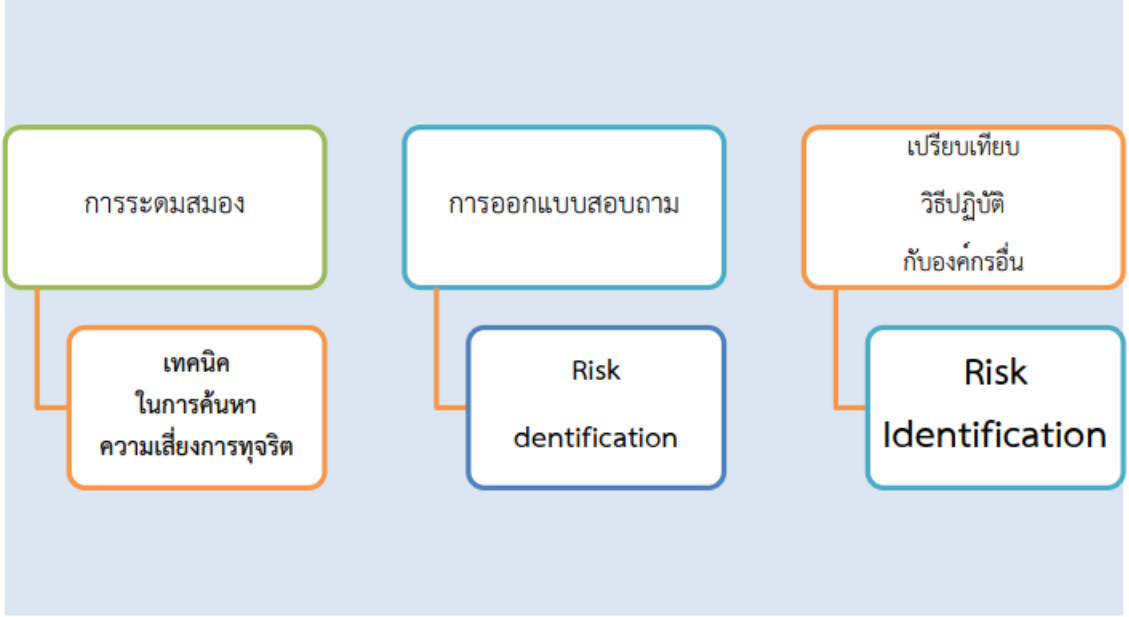

๑.การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงานของกระบวนงานที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยงอธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนงานการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนงานที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood)

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้น ๑ ครั้ง/ปี

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางด้านการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางด้านการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก หรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้มากกว่า ๓ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ – ๕,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้มากกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน
๑	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ หรือน้อยกว่า	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไม่เกิน ๑ เดือน

๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

กำหนดระดับความเสี่ยง(Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับและจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)

ระดับความเสี่ยง = โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต x ระดับความรุนแรงของผลกระทบ
Degree of Risk = Likelihood x Impact

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑ - ๓

แผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

กระบวนงาน/โครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		โอกาส	ผลกระทบ/ความรุนแรง			
การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑. เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ในระหว่างตรวจรับงาน ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาขออนุมัติ/อนุญาต ๒. เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์เพิ่มเติมจากค่าธรรมเนียมการอนุญาต	๓	๒	ความเสี่ยงปานกลาง	มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ ๑. จัดทำคู่มือสาหรับประชาชนประกอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกกับคาขอ ๒. ปิดประกาศคู่มือสำหรับประชาชนไว้ ณ สถานที่ที่กำหนดให้ยื่นคำขอและเผยแพร่ทางสื่อต่างๆเช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ ๓. ปิดประกาศอัตราค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน	สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

กระบวนงาน/โครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		โอกาส	ผลกระทบ/ความรุนแรง			
การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	๑.เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้เกิดผลต่อการสนับสนุนแผนงาน หรือโครงการ ๒. การรับของขวัญจากบุคคลอื่นเพื่อช่วยให้บุคคลนั้นได้ผลประโยชน์จากองค์กร ๓. การรับของขวัญจากบุคคลอื่นเพื่อช่วยให้บุคคลนั้นได้รับการบริการก่อนผู้อื่นตามลำดับ	๓	๒	ความเสี่ยงปานกลาง	มาตรการป้องกันการรับสินบน ๑. จัดทำประกาศ มาตรการป้องกันการเรียกรับสินบน ๒. เจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลในการจัดทำโครงการ ๓. ผู้บริการ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ๔. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ๕. หากมีสถานการณ์การให้ของขวัญ ควรปฏิเสธการรับของขวัญ ของกำนับ โดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อกฎหมายนโยบายของรัฐ	ทุกสำนัก/กอง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

กระบวนงาน/โครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		โอกาส	ผลกระทบ/ความรุนแรง			
การจัดซื้อจัดจ้าง	๑. การรับผลประโยชน์เพื่อเอื้อให้เกิดการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะให้กับผู้ประกอบการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๒. มีการรับสินบน/เรียกรับเงิน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรองซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา	๒	๓	ความเสี่ยงปานกลาง	มาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ๑. ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิดมีการสอบทานและกำชับให้เจ้าหน้า ที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ๒. จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง ๓. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้บริหาร ๔. มีขั้นตอนเสนอการเห็นชอบผ่านสายงานตามลำดับ และมีการกำหนดอำนาจอนุมัติตามวงเงินที่เหมาะสม ๕. โครงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ประจำปี	ทุกสำนัก/กอง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

กระบวนงาน/โครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		โอกาส	ผลกระทบ/ความรุนแรง			
การบริหารงานบุคคล	๑. เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้เกิดผลต่อการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการ ๒. การรับของขวัญจากบุคคลอื่นเพื่อช่วยให้บุคคลนั้นได้ผลประโยชน์จากองค์กร	๑	๔	ความเสี่ยงปานกลาง	มาตรการประกาศหลักเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติราชการ ๑. จัดทำประกาศหลักเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติราชการ ทุกระดับชั้น ๒. ผู้บริหาร ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ฯ ๓. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ๔. หากมีสถานการณ์การให้ของขวัญ ควรปฏิเสธรับของขวัญ ของกำนัลโดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อกฎหมายนโยบายของรัฐ ๕. ประกาศช่องทางการ้องเรียนเมื่อพบการทุจริตรับสินบน	ทุกสำนัก/กอง